

политическия (държавен и недържавен) живот води до сблъсък между самите тях, тъй като за едно място могат и претендират далеч повече кандидати отколкото това е при другите етноси в страната.

При така формираните обществено-политическа действителност не е за учудване защо “конкуренцията”, “борбата”, “взаимоунищожението” при циганите придобива мащаби, дълбочина и острота, които сякаш не са характерни за неромското население на страната. Обичайно нещо е при циганите да се “търси цаката” на конкурента, да се оспорват неговите качества, възможности и дела. Като че ли в реда на нещата е да се коментират пристрастно ходовете на “противника”, да се поставя той в светлината на компрометиращи го факти и събития. Безспорно, това е една “сенчеста” страна в лидерството сред циганите. И дълг на съвременното общество и съвременната държава е да направят всичко необходимо, за да се прекрати тази действителност, да се помогне на циганите да изживеят онези наслоения и при всички, които ги затрудняват в действително разумно и ползотворно действие на обществено-политическо (и друго, разбира се) израстване на циганите и специално на съвременни лидери от техните среди.

Най-сетне (по време и място, но не и по значение) за изясняване на лидерството сред циганите съществена роля играе **произходът на лидера или на кандидата за лидер**. Изследователите отдавна са доловили, че макар и с намаляващи темпове, при циганите функционира ролята на родословието, коренът на лидера. Потомците на “баронските” семейства имат далеч по-големи възможности да се утвърдят като лидери в сравнени с тези от “небаронските” семейства. И това трябва да се обясни не просто с някаква изконна нагласа на циганите, а с обективната обществена действителност, в която те са поставени, живеят и се извяват.

Както вече бе отбелязано, циганите нямат собствена писмена култура, пък и все още трудно могат да ползват писмената култура на другите етноси и етнически групи и общности. Тяхната култура е традиционна, безписмена, поради което нейното транслиране от поколение на поколение, от епоха на епоха, се извършва все още предимно чрез богатството на историческата памет и неговото предаване от